

Feladat címe:	
TANULJUNK SKÓTUL!	
Megjegyzés: Nyelvváltó Nap feladatlap magyar nyelven	
Nyelvi szint:	A1
Feladatmegoldás időtartama:	25-30 perc
Eszközigény:	papír, írószer, feladatlap
A feladat által fejlesztett készségek:	- országismeret - kommunikációs készségek
A feladat rövid átfogó ismertetése magyarul:	<p>A feladatlap első része kiegészítendő kérdésekből álló teszt, mely segítségével a tanulók megismerhetik Skócia nyelveit és azok történetét. A tanulók elolvasnak egy magyar nyelvű szöveget Skócia nyelveiről, majd egyénileg vagy párban írásban felelnek a kérdésekre.</p> <p>A feladatlap második részében a tanulók az angol nyelvből ismerős szavak segítségével megpróbálják összepárosítani skót és magyar szavak jelentését. A megoldás ellenőrzésekor el lehet beszélgetni arról, hogy milyen jellegzetes nyelvi különbségek vannak az angol és a skót nyelv között.</p>
Csatolt feladatlapok címe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. A skót nyelv(ek) Key 2. Tanuljunk skótul! Key
A feladat során felhasznált online anyagok (videók, hanganyagok, applikációk, stb.) elérhetősége:	

TASKSHEET 1

A skót nyelv(ek)

Olvasd el a cikket, és keresd meg a válaszokat a kérdésekre!

Kérdések:

1. Mi a *gael* nyelv? Hol beszélik és mennyien?
2. Hol beszélik a skót (*Scots*) nyelvet és milyen eredetű? Ez nyelv vagy dialektus?
3. Ki a leghíresebb skót nyelvű költő?
4. Mikor alakult ki a skóciai sztenderd angol nyelv (*Scottish Standard English*)?
5. Mit jelent a „rotikus”?
6. Mit jelentenek ezek a szavak: *wee, aye*?

Skót gael nyelv

Az írrel és a walesivel rokon ősi kelta eredetű nyelv. Ma már mindössze a lakosság egy százaléka beszéli, zömében a Felföldön. A nyelv feltámasztására vannak kísérletek.

Sok helyiségnév táblán olvashatóak kétnyelvű feliratok, olykor a közlekedési eszközökön utazók is a gyermekek kétnyelvűvé nevelését népszerűsítő hirdetésekbe botolhatnak.

Skócia-szerte számtalan gael iskola működik, ahol az angol anyanyelvű tanulók idegen nyelvként tanulhatják a gaelt. Mindezek a próbálkozások azonban egyelőre kevésbé sikeresek, mint az ír vagy a walesi példák, így a nyelv beszélőinek száma folyamatosan csökken.

Scots

A skót Alföldön beszélt, germán eredetű nyelvváltozat. Emlékeztet az angolra, ezért jelenleg nem eldöntött kérdés, hogy önálló nyelvnek, vagy az angol egy dialektusának tekintendő-e. Skóciában, egész Nagy-Britanniához hasonlóan igen sok nyelvjárással találkozni.

A legtöbb ember beszédében változatos arányban keverednek a scots és az angol elemek. Ezért amikor a külföldi Skóciába érkezik, és az a benyomása támad, hogy itt nem is angolul beszélnek, nem jár messze az igazságtól.

A 19. században, az ébredő nemzeti öntudat hatására többekben feltámadt az igény a scots nyelv ápolására. Közülük a legismertebb Robert Burns, akinek *Auld Lang Syne* című, egy népdal dallamára írt költeménye a magyarok között is népszerű – mi ballagási dalként ismerjük, „Jut még eszedbe, kedvesem” kezdősorral.

Ekkortájt indult el egyfajta scots nyelvművelés, igyekeztek a helyesírást és nyelvtanát is rendszerbe foglalni, ez azonban nem tudta megakadályozni, hogy a nyelv presztízse folyamatosan csökkenjen. Az 1940-es években az oktatási hivatal megtiltotta az osztályterekben való használatát, mint olyan nyelvváltozatét, amely nem művelt emberekhez méltó.

Mára a scots visszanyert valamennyit a tisztességéből. Tanítják az iskolában, Burns-ünnepségek keretében a gyerekek ezen a nyelven írt saját költeményeiket olvassák fel.

A skót parlament honlapján is olvashatóak scots nyelvű információk. Ennek ellenére hivatalos kommunikáció során soha nem találkozni vele, és a képzett emberek is jellemzően igyekeznek beszédüket minél inkább megtisztítani a scots hatásoktól.

Skót angol

A skót sztenderd angol (Standard Scottish English – SSE) az angol nyelv hivatalos skóciai változata. A scots és az angol kölcsönhatásának eredményeképpen alakult ki a 17. században. Jelenleg ez a BBC Scotland és a skót parlament nyelve, ezt tanítják az iskolában is.

Hogy kinek a beszéde milyen arányban tartalmaz scots, és milyen arányban skót angol elemeket, függ a lakóhelytől és a műveltségi foktól. Glasgow-ban sokkal erősebb a scots hatás, mint a tőle alig 60 km-re fekvő Edinburgh-ban. Minél tanultabb valaki, annál inkább közelít a beszéde az angolhoz, vagy legalább annál jobban képes váltani, ha a helyzet úgy kívánja.

Az SSE-nek megvannak a maga jellegzetességei, de már középfokú angol tudással is hamar ráállhat az ember füle. Egyik legjellemzőbb vonása az *e*-zés: az *i*-nek írt, és a sztenderd angolban *i*-nek is ejtett hangokból az *e* valamelyik árnyalata válik. Így lesz a *pig*-ből 'peg', a *different*-ből 'defferent'. Rotikus nyelvváltozat, ami azt jelenti, hogy az oxfordi angoltól eltérően minden leírt *r* hangot ki is ejtenek elhelyezkedéstől függetlenül.

Még a legtisztább skót angol beszélői is rendszeresen kevernek mondandójukban scots eredetű szavakat. A *wee*, amelynek eredeti jelentése 'kicsi', rendkívül széles jelentéstartományban használható.

„*Just two wee seconds*” – mondják, ha egy kis türelmet kérnek, a postán pedig egy boríték feladása „*70 wee p*”-be, vagyis 70 pennybe kerül. A Skóciában járatlan külföldi könnyen zavarba jöhet akkor is, amikor egy eldöntendő kérdésére „*Aye*” a válasz, ami egyébként 'igen'-t jelent.

Szakértők egymásnak ellentmondó véleménnyel vannak a skót angol jövőjével kapcsolatban. 2015-ban a Queen Margaret Egyetem és a Glasgow-i Egyetem kutatói azt a felfedezést tették, hogy a fiatal generáció tagjai már hajlamosabbak a korábban megszokottnál kevésbé pörgetni az *r* hangot.

Ez hosszú távon a skót akcentus hanyatlásához vezethet. Ugyanebben az évben azonban szintén a Glasgow-i Egyetem munkatársai találták úgy, hogy míg a legtöbb brit dialektus eltűnő félben van, addig a skót továbbra is virágzik.

A közemberek hozzáállása is változatos a témában. Egy 2013-as felmérés során a megkérdezett skótok 29 százaléka számolt be arról, hogy érte már hátrányos megkülönböztetés a beszéde miatt. Mindeközben egy másik közvélemény-kutatás számolt be, hogy a britek a skót angolt tartják a második legszexibb akcentusnak a szigetországban.

Forrás: <https://www.angliaikisokos.com/>

TASKSHEET 2**Tanuljunk skótot!**

Párosítsd a skót és magyar szavakat! (Zárójelben megtalálod az angol megfelelőjüket is.)

1. loch	a. szép (beautiful)
2. lassie	b. fiú (boy)
3. aye	c. nem (no)
4. nae	d. kicsi (small)
5. laddie	e. megy (go)
6. wee	f. völgy (valley)
7. auld	g. egy (one)
8. guid	h. igen (yes)
9. gang	i. hegy (mountain)
10. Sassenach	j. tó (lake)
11. yin	k. régi (old)
12. ye	l. jó (good)
13. ben	m. lány (girl)
14. glen	n. te (you)
15. bonnie	o. angol (English)

KEY 1

A skót nyelv(ek)

1. Az írrel és a walesivel rokon ősi kelta eredetű nyelv, a Felföldön, a lakosság 1%-a
2. Az Alföldön, germán eredetű, nem eldöntött kérdés
3. Robert Burns
4. A 17. században
5. Minden leírt [r] hangot kiejtenek
6. Kicsi, igen

KEY 2

Tanuljunk skótul!

1J, 2M, 3H, 4C, 5B, 6D, 7K, 8L, 9E, 10O, 11G, 12N, 13I, 14F, 15A